

Veřejnost začíná starou Jihlavou žít, věří uvolněný zastupitel M. Laštovička

Jihlavský rodák Martin Laštovička se již v minulosti podílel na rozvoji Jihlavy. Například v roce 2010 spolupracoval při stavbě Parku Gustava Mahlera a podílel se také na rekonstrukci kostela Povýšení sv. Kříže. Nyní má jako uvolněný zastupitel nový úkol – revitalizaci Masarykova náměstí a oživení Městské památkové rezervace v Jihlavě. Absolvent Fakulty architektury na Vysokém učení technickém v Brně má k Jihlavě blízký vztah a do své práce může zapojit i vlastní vzpomínky z dětství stráveného na Masarykově náměstí a také v Muzeu Vysočina, kam docházel za svým otcem muzikem.

■ Aneta Hrdličková

Vy pocházíte z Jihlavy, utkvělo vám z dětství v paměti nějaké hezké místo ve městě?

Často jsem za tátou chodil do muzea, kde měl přírodovědnou kancelář. Pamatuji si, že ta kancelář byla přímo přístupná z krásného renesančního krytého dvora. Když jsem tam jako malý chodil, tak to na mne působilo jako obrovský palác, pamatuji si i vůni celého domu. V hale stál obrovský jelen i zajímavý exponát velkého divokého praseta. Celý krytý dvůr muzea mám od malička ve vzpomínkách.

Jak na místo pohlížíte nyní?

Zjišťuji, že je vše menší, než jak jsem to tenkrát viděl. Pocit ale stále přetrvává. Renesanční jihlavské domy jsou opravdu výjimečné, máme zde spoustu ukrytých dvorů, bohatství, se kterými člověk na takových místech vůbec nepočítá, a o to víc ho překvapí svou krásou.

Čím je Jihlava zajímavá pro turisty?

Jihlava měla netradiční vznik, nebylo to rostlé město, ale byla vyprojektována na zelené louce. Nejzajímavější je však to, že zde vznikly naraz tři gotické kostely – Povýšení sv. Kříže, kostel Svatého Jakuba a kostel Matky Boží. Národní kulturní památkou byl však prohlášen pouze sv. Jakub, ten je tedy podle kategorizace nejvýznamnější. Podle mě jsou ale všechny tři zmíněné kostely na stejné úrovni, každý má svou výjimečnou umělecko-historickou kvalitu.

V kostele Matky Boží jsou prostory autentické z doby vzniku města, z poloviny 13. století. Když chce člověk opravdu nasát atmosféru tehdejší doby, je to ten pravý prostor. Kdyby tam přišel rytíř ve zbroji, tak si ho ani nikdo nevšimne! (Smích).

Kostel Povýšení svatého Kříže byl zase na svoji dobu velmi pokrokový, až revoluční. Jeho progresivní „královská“ gotika navazuje výrazově na

MARTIN LAŠTOVIČKA, uvolněný zastupitel za KDU-ČSL.

Foto: archiv MMJ

francouzskou oblast Île-de-France a navíc kostel ovlivnil stavbu sv. Jakuba.

Kde je Jihlava vůbec nejstarší?

Nejstarší budova mimo současné městské centrum je kostel sv. Jana Křtitele na Jánském kopečku ve staré Jihlavě. Tento kostelík byl centrem tržové hraniční vsi, která dala za vznik velké Jihlavě. Je z konce 12. století a podle mne je to takový opravdový Jan Křtitel architektury nově vzniklého města.

S Jihlavou se ale také pojí spousta kulturních památek movitých. Jedna z nejvýznamnějších je Přemyslovský kříž, který byl uložen v Kostele Povýšení svatého Kříže. Tato pro Evropu významná středověká plastika je nyní umístěna na Strahovském klášteře.

Proč Přemyslovský kříž není v Jihlavě?

Kříž začal chátrat a tak byl v 90. letech zapůjčen strahovskému premonstrátskému klášteru, který ho nechal zrestaurovat. Po restaurování ho měl vrátit, to se ale nestalo. Jeho místo má být v kostele sv. Ignáce, teď je ale součástí Strahovské obrazárny.

A jak Přemyslovský kříž získat zpět?

Problémů je několik, zaprvé převoz. Poslední jednání s premonstráty nastínilo, že oni jsou ochotni do Jihlavy kříž vrátit, ale musí se zajistit šetrný převoz. Korpus Krista na kříži v nadživotní velikosti je křehký. Riziko, že by se při převozu poni-

čil, je vysoké. Další věc je například špatný stav kostela sv. Ignáce. Je tam neopravená hlavní freska a střecha je v havarijním stavu. V kostele sv. Jakuba vhodné klimatické podmínky také nejsou. Přemyslovský kříž patří zpátky do Jihlavy. Jeho návrat bude ale dlouhý, náročný a drahý proces.

Jaké další památky město v průběhu let ztratilo?

Velkou újmou pro Jihlavu byla úprava Hradební ulice po roce 1965. Místo té čtyřproudové silnice, mezi gotickým a barokním opevněním byly zahrady i domy. Potřebovala se ale vyřešit doprava, dříve se na Pelhřimov jezdilo auty pod Bránou Matky Boží, přes celé náměstí.

Město tímto průřezem oddělilo velmi ostře a necitlivě předměstí s barokním opevněním od středověkého organizmu města.

Další ranou byly radikální opravy v centru města v 70. a 80. letech. Jihlava tenkrát měla hodně prostředků na opravy a začala důrazně rekonstruovat západní bloky domů na náměstí.

Tenkrát se totiž zaměřili jenom na přední vzácná jádra domů a ty ostatní zadní části zbořili. Kvůli těmto necitlivým opravám zmizela celá židovská čtvrť plná pitoreskních památek i domů s přístavky, které dělily úzké uličky.

A největší ranou je samozřejmě Prior na Masarykově náměstí. Ten má vlastní historii, která začíná u rozhodnutí, že se bude bourat jen část Kreclu, který na jeho místě dříve stál.

Bohužel tehdejší komunistické vedení chtělo Krecl zbourat celý. Prior teď náměstí dominantně ovládá a čeká nás těžký úkol, jak ho celé vyřešit.

Co vůbec říkáte na vítězný návrh architektonické soutěže na revitalizaci náměstí?

Byl jsem členem poroty architektonické soutěže a musím říct, že vítězný návrh převyšoval ty ostatní. Architektonický tým pracoval s náměstím přirozeně, využil jeho kladů a dominant. Okolo západních fasád, kde je i nyní nejvíce koncentrovaný pohyb, buduje velký bulvár a oživuje ho zahrádkami a zelení.

Líbí se mi také ostrůvky zeleně, z nichž dva kryjí problematický Prior. Oživuje také úzkou uličku mezi Priorskem a domy vedle radnice.

Navíc má dobré návrhy i pro řešení Prioru, snaží se ho opticky rozdělit na několik domů, jako tomu bylo u starého špalíčku. Tato realizace však záleží na dohodě města s majitelem Prioru.

Mluvil jste o staré cestě přes náměstí. Povolil byste po revitalizaci průjezd autům?

Rozhodně se mi nelíbí, jak je to nastavené teď, buď pustíme všechny, nebo nikoho. Já bych omezený průjezd přes Masarykovo náměstí povolil, ale musel by být regulován. V celé Městské památkové rezervaci je to ale o něco složitější. Chceme, aby se do středu města vrátil život a bydleli tam lidé, kteří potřebují k domům zajet autem.

Jaké máte plány pro centrum Jihlavy? Co Jihlava potřebuje, aby byla přitažlivější?

Teď jsem čtyři měsíce nasával podněty a zkoumal každý roh starého města i jeho okolí a zjistil jsem, že mám těžký úkol. Je potřeba vyřešit spoustu záležitostí, hlavně tedy manuál a koncepci prostoru v Městské památkové rezervaci.

Například, když projedete jakoukoli uličkou, tak nenajdete jeden stejný poklop od kanálu, je tady mnoho druhů zastěžení okapů, většinou nevhodných, a historické fasády „zdobí“ různá plastová dvířka od elektriky a slaboproudů.

My potřebujeme jednotu historického prostoru včetně detailů, veřejného osvětlení, střech a dlažeb. Je potřeba vypíchnout to typicky jihlavské a toho se držet.

A mají podle vás Jihlavané centrum města rádi?

Podle toho, kolik lidí se na náměstí zdržuje, je odpověď jasná. Avšak poslední dobou na sociálních sítích nacházím zajímavé fotografie. Zjistil jsem, že je teď spousta nadšenců, co sdílí nejenom staré fotografie, pohlednice nebo kresby Jihlavy, ale i současné fotografie památek a míst z jiného netradičního pohledu. Navíc mi přijde, že se tato skupina neustále rozšiřuje a veřejnost začíná starou Jihlavou žít a snaží se poznat její jedinečnost.